

Uchwała powzięta na naradzie w sprawie wzmożenia produktywności lasów ZSRR

Постановление совещания по вопросам
повышения продуктивности лесов СССР

A Resolution Taken at the Session for Improvement of Forest Productivity
in USSR

UCHWAŁA PRZYJĘTA NA NARADZIE W SPRAWIE WZMOŻENIA PRODUKCYJNOŚCI LASÓW ZSRR, ZORGANIZOWANEJ PRZEZ INSTYTUT LASU AN ZSRR 12-17 LISTOPADA 1958 R. z UDZIAŁEM PRZEDSTAWICIELI Z KRAJÓW DEMOKRACJI LUDOWEJ.

Na naradzie omówiono referaty Instytutu Lasu AN ZSRR Ministerstwa Rolnictwa ZSRR i jego organizacji terenowych, wielu instytutów naukowo-badawczych i wyższych uczelni na temat środków wzmożenia produktywności lasów, w świetle uchwały KC KPZR i Rady Ministrów z 7 lutego 1955 r. nr 192.

Na naradzie wysłuchano jednocześnie referatów i informacji przedstawicieli zagranicznych z krajów obozu socjalistycznego (NRD, Polski, Rumunii, Bułgarii, Czechosłowacji, Chin) o prowadzonych w tych krajach pracach nad wzmożeniem produktywności lasów i o osiągnięciach w tej dziedzinie.

Materiały referatów i dyskusja jeszcze raz udowodniły, że socjalistyczny system prowadzenia gospodarstwa leśnego w ZSRR stworzył wszelkie warunki dla urzeczywistnienia w tej gałęzi gospodarki rozszerzonej socjalistycznej reprodukcji oraz polepszenia stanu jakościowego naszych lasów i wzmożenia ich produktywności.

Gospodarka leśna krajów demokracji ludowej, które poszły drogą socjalistycznej przebudowy gospodarki narodowej, otrzymała także nieograniczone możliwości dla swego wzrostu i rozwoju na bazie rozszerzonej socjalistycznej reprodukcji.

Instytut Lasu AN ZSRR, inne naukowo-badawcze instytuty i wyższe uczelnie ZSRR w ostatnich latach znacznie rozszerzyły prace naukowo-badawcze w dziedzinie leśnictwa, biorąc za podstawę kompleksowe, biocenotyczne badania przyrodniczo-leśne ze szczególnym uwzględnieniem wzajemnych stosunków między lasem a środowiskiem, zwiększyła się ilość prac, których zadaniem jest rozwiązanie aktualnych zagadnień produkcyjnych, umocniła się więź nauki z praktyką.

Wykonując uchwałę Rady Ministrów ZSRR i KC KPZR z 7 lutego 1955 r. radziecka nauka leśna i organa gospodarki leśnej ZSRR opraco-

wały kompleksowy system różnorodnych zabiegów gospodarczych sprzyjających wzmoczeniu produktywności lasów.

Ta wielka i ważna praca przeprowadzona po raz pierwszy w historii gospodarki leśnej ZSRR pozwala w sposób bardziej zróżnicowany planować i wykonywać zabiegi mające na celu podniesienie produktywności lasów i rozwój gospodarstwa leśnego kraju.

Obecnie zakończono opracowywanie generalnych planów rozwoju gospodarstwa leśnego w Ukraińskiej SRR i w szeregu innych republik i obwodów ZSRR.

Instytut Lasu AN, wydziały leśne filii Akademii Nauk, instytuty akademii nauk republik związkowych, instytuty naukowo-badawcze gospodarstwa leśnego Ministerstwa Rolnictwa ZSRR i katedry szkół wyższych przy współudziale organów terenowych dokonały olbrzymiej pracy, opracowały podstawowe zagadnienia wzmoczenia produktywności lasów, przekazując gospodarstwu:

a) przyrodniczo-leśną i gospodarczo-leśną rejonizację dla podstref południowej tajgi i lasów iglasto-liściastych europejskiej części ZSRR, lasów USRR, przyrodniczo-leśną rejonizację lasów BSRR, Łotwy, Estonii, Litwy oraz zasady przyrodniczo-leśnej rejonizacji lasów Uralu, Zachodniej Syberii i Dalekiego Wschodu.

b) zasady techniczno-hodowlane mające służyć za podstawę do wzmoczenia produktywności lasów;

c) zasady dostosowywania prac gospodarczo-leśnych w uzależnieniu od czynników ekonomicznych i przyrodniczych;

d) określenie optymalnego wieku rębności lasu dla różnych rejonów europejskiej części ZSRR;

e) wskazówki dotyczące uprawy gatunków szybko- i średnio-rosnących i gospodarczo cennych, opierające się na pracach badawczych z zakresu selekcji i introdukcji;

f) wskazówki dotyczące przebudowy drzewostanów, trzebieży i innych zabiegów gospodarczych i odnowieniowych;

g) wskazówki dotyczące zabiegów melioracyjnych ;

h) propozycje dotyczące stosowania środków chemicznych przy zwalczaniu niepożądanego chwastostojstwa drzewiastej, krzewiastej i trawiastej;

i) szereg propozycji dotyczących zagadnień ekonomicznych w dziedzinie wzmoczenia produktywności lasów;

Obecnie w rezultacie przeprowadzonej pracy, leśne instytucje naukowe i gospodarstwo leśne ZSRR dysponują wieloma materiałami, stanowiącymi naukową podbudowę do praktycznych wskazań dla prac gospodarczo-hodowlanych i odnowieniowych. Wspólna praca Instytutu Lasu AN ZSRR z innymi instytutami, wyższymi uczelniami i jednostkami gospodarstwa leśnego dowiodła celowości tego twórczego współdziałania.

Kompleksowe badania prowadzone przez Instytut Lasu AN ZSRR, inne instytuty naukowo-badawcze i katedry wyższych uczelni umożliwiły postawienie i uzasadnienie wielu twierdzeń precyzujących i poprawiających istniejącą teorię i praktykę.

Wzajemna wymiana doświadczeń z krajami obozu socjalistycznego, przybierająca na sile w ciągu ostatnich 3—4 lat, przyczyniała się do rozwiązania wielu zagadnień dotyczących wzmoczenia produktywności lasów.

Wszechstronny rozwój gospodarki leśnej, a zatem i pomyślne rozwiązanie problemu wzmoczenia produktywności lasów ZSRR i podniesienie

ich jakości, zależy nie tylko od poprawności zabiegów hodowlanych i ich zróżnicowania zależnie od warunków przyrodniczych i ekonomicznych, ale także od wielu posunięć organizacyjnych, mających na celu racjonalne wykorzystanie zasobów lasu, od wyposażenia gospodarstwa leśnego w sprzęt mechaniczny, od podniesienia roli gospodarki leśnej w gospodarce narodowej kraju, tj. od wielu organizacyjno-ekonomicznych momentów, uwzględnienie których, łącznie z naukowymi i gospodarczymi osiągnięciami, może wprowadzić zasadnicze zmiany w gospodarce leśnej kraju.

Jednakże istniejąca u nas sytuacja w prowadzeniu gospodarki leśnej ma pewne ujemne strony.

Do czynników ujemnych, zmniejszających możliwość realizacji zabiegów, mających na celu wzmożenie produktywności lasów, zaliczyć trzeba jeszcze słabe wyposażenie techniczne gospodarstwa leśnego, stosowanie jeszcze w wielu rejonach tzw. zrębów warunkowo-zupełnych, nieracjonalne wykorzystanie drewna, odwleknięcie terminów odnowienia zrębów, przez zniszczenie znacznej części podrostu w czasie wyrębu i wywózki drewna, dopuszczenie przy odnowieniu do zmiany gatunków. Ciągłe jeszcze lasy w wielu rejonach są w znacznym stopniu niszczone przez pożary, szkodliwe owady i grzyby; dotyczy to zwłaszcza lasów Północy i Syberii. Na Ukrainie i w wielu innych obwodach centralnej i południowej europejskiej części ZSRR obserwowane są fakty zbyt intensywnego użytkowania międzyrębego.

Należy stwierdzić, że gospodarka leśna w lasach kołchozowych jest źle prowadzona, co znacznie obniża nasze możliwości w dziedzinie wzmożenia produktywności lasów i zaspokojenia miejscowego zapotrzebowania na drewno.

Narada stwierdza także niepomyślną sytuacją w dziedzinie przygotowania kadry specjalistów — leśników. W ciągu ostatnich lat ograniczono przyjęcia studentów do wielu wyższych szkół leśnych w kraju; zlikwidowano i w dalszym ciągu są likwidowane wydziały leśne. A przecież prace nad wzmożeniem produktywności lasów i intensyfikacją gospodarki leśnej wymagają nowych normatywów uzupełnienia kadry inżynieryjno-technicznej w nadleśnictwach.

Dlatego, omawiając i opracowując zabiegi mające na celu wzmożenie produktywności lasów, nie wolno nam zapominać o podanych wyżej okolicznościach, chociaż zlikwidowanie ich nie wymaga w większości przypadków jakichkolwiek nowych naukowych uzasadnień.

Opierając się o uchwałę Partii i Rządu z 7 lutego 1955 r., postanowienie XX Zjazdu KPZR i materiały na XXI Zjazd o zadaniach stojących przed gospodarstwem leśnym i biorąc pod uwagę osiągnięcia nauki i przodujące doświadczenia, narada postanawia:

1. Wzmożenie produktywności lasów i podniesienie ich jakości może być osiągnięte w obecnych warunkach rozwoju gospodarstwa leśnego, poprzez realizację kompleksowego systemu zabiegów hodowlanych i organizacyjnych, zróżnicowanych w zależności od przyrodniczych i ekonomicznych warunków poszczególnych rejonów kraju, z uwzględnieniem poziomu gospodarstwa leśnego i możliwości, jakimi ono rozporządza.

O stopniu zróżnicowania zabiegów hodowlanych, o ich systemie i praktycznych możliwościach wykonania decydować powinny zarówno różno-

rodny poziom rozwoju gospodarstwa leśnego jak i różne warunki przyrodnicze.

Technika hodowlanego oddziaływania na las musi być dostosowana do warunków przyrodniczo-leśnych, ale stopień aktywności gospodarczego oddziaływania powinien zależeć i odpowiadać poziomowi rozwoju gospodarstwa leśnego.

Dlatego stopień wzmoczenia produktywności lasów w obecnych warunkach będzie zależał od tempa intensyfikacji gospodarstwa leśnego.

2. Obecny poziom naszej wiedzy o lesie, osiągniętej na drodze badań naukowych, materiały i doświadczenia przodujących gospodarstw leśnych, pozwalają wysunąć zagadnienie specjalizacji prac gospodarczo-leśnych i celowego kierowania działalnością gospodarczą w lesie, przy uwzględnieniu przyrodniczych i ekonomicznych warunków gospodarstwa leśnego i perspektyw jego rozwoju w różnych rejonach kraju. Powinno stać się to jakościowo nową podstawą zarówno dla planowania prac odnowieniowych jak i dla praktycznego ich realizowania.

3. Wzmoczenie produktywności lasów i podniesienie ich jakości na podstawie wyżej wskazanych zasad ogólnych, powinno się realizować przez:

- a) zalesienie powierzchni bezleśnych,
- b) odnowienie zrębów w możliwie krótkim czasie (skrócenie okresu odnowieniowego) oraz wprowadzenie cennych gatunków,
- c) przywrócenie cennych gatunków tam, gdzie nastąpiła niepożądana zmiana gatunków oraz przebudowę drzewostanów i zwiększenie ich zasobności;
- d) szerokie wprowadzenie gatunków szybko- i średnio-rosnących i innych gospodarczo cennych, a wśród nich wprowadzenie topól na specjalnie zakładanych plantacjach z ulepszoną agrotechniką ich uprawy;
- e) osuszenie lasów i powierzchni leśnych nadmiernie wilgotnych;
- f) stosowanie profilaktycznych i aktywnych środków do walki z leśnymi pożarami;
- g) walkę ze szkodnikami lasu i chorobami wywoływanymi przez grzyby;
- h) racjonalne wykorzystanie etatu rębego;
- i) stosowanie optymalnych wieków rębności;
- j) stosowanie szerokiego systemu czynników ekonomicznych, pobudzających i zachęcających do prac nad wzmoczeniem produktywności lasów, przy wykorzystaniu takich, jak rozrachunek gospodarczy, atrakcyjne sposoby wynagrodzenia itd.

4. Zalecenia Instytutu Lasu AN, innych leśnych instytucji akademickich, instytutów naukowych Ministerstwa Rolnictwa ZSRR i wyższych uczelni, mające na celu wzmoczenie produktywności lasów, powinny znaleźć w systemie gospodarstwa leśnego praktyczne zastosowanie przy pracach nad zestawieniem generalnych planów rozwoju gospodarki leśnej i eksploatacji lasu w republikach i obwodach, a także w czasie bieżącego, operatywnego planowania i praktycznego wykonywania prac w lesie.

W tym celu instytucje naukowo-badawcze, oprócz już opublikowanych prac na temat wzmoczenia produktywności lasów, powinny dodatkowo opracować i opublikować krótkie zalecenia produkcyjne oparte na naukowych zasadach i brać udział w ustaleniu dla danego terenu wskazówek, instrukcji i wytycznych z zakresu różnego rodzaju prac gospodarczo-leśnych i odnowieniowych.

5. W związku z tym, że naukowo uzasadnione środki mające na celu wzmoczenie produktywności lasów ZSRR, mogą być urzeczywistnione tylko przy odpowiedniej organizacji i wykonywaniu pracy organów gospodarstwa leśnego, narada uważa za konieczne prosić Ministerstwo Rolnictwa ZSRR i rady ministrów republik związkowych o zwrócenie uwagi na konieczność rozwiązania następujących organizacyjnych i produkcyjnych zagadnień gospodarstwa leśnego, a mianowicie:

a) wzmocnić techniczne wyposażenie gospodarstwa leśnego; od jego poziomu zależy zarówno tempo rozwoju prac, jak i stopień ich efektywności. W tym celu należy wyznaczyć specjalne fabryki, produkujące narzędzia i maszyny leśne,

b) powiększyć plan melioracji odwadniających, jako najskuteczniejszy środek wzmoczenia produktywności lasów, które jednak w obecnej chwili są wykonywane w zbyt ograniczonych rozmiarach,

c) zlecić przeprowadzenie prac osuszających specjalnym gospodarstwom leśnym i leśnym stacjom melioracyjnym, które powinny być kierowane przez gospodarstwa leśne,

d) jednocześnie z osuszeniem powierzchni leśnych należy zwrócić baczniejszą uwagę na zagadnienie zapobiegania ujemnym jego następstwom; w celu prawidłowego wyboru obiektu osuszania i określenia kolejności tych prac, uważa się za celowe opracowanie w najbliższych latach generalnego planu najpilniejszych prac w tej dziedzinie,

e) należy szeroko rozwinąć prace w dziale budowy dróg leśnych, ponieważ brak dróg staje na przeszkodzie w przeprowadzeniu wielu zabiegów gospodarczych i nie sprzyja podniesieniu intensywności gospodarstwa leśnego; budowę dróg leśnych należy koniecznie rozpocząć jako nierozłączną część ogólnego systemu zabiegów mających na celu wzmoczenie produktywności lasów,

f) w celu rozwinięcia prac przy wprowadzeniu gatunków szybko rosnących i innych gospodarczo cennych, konieczne jest w ciągu najbliższych 1—2 lat spotęgować prace przy zakładaniu mateczników w celu zabezpieczenia terenu w materiał sadzeniowy i siewny,

g) w celu zorganizowania całości prac, których celem jest wzmoczenie produktywności lasów, należy przy udziale instytucji naukowo-badawczych opracować i zaewidencjonować stosowne środki i zabiegi, aby określić efektywność ich oddziaływania,

h) należy uzupełnić zadania i technikę prac urzędzeniowych w ten sposób, ażeby w czasie urządzania lasów szczegółowiej projektowano zadania i normatywy dotyczące wzmoczenia produktywności lasów i dokonywania kontroli ustalanych wskaźników,

i) jednym z ważniejszych warunków podniesienia gospodarki leśnej do poziomu obecnych potrzeb gospodarki narodowej jest konieczność rewizji jej form organizacyjnych na podstawie leninowskich zasad niepodzielności lasów w społeczeństwie socjalistycznym. Ważnym momentem organizacyjnym ulepszenia gospodarki leśnej powinno być dalsze wzmocnienie najniższych jednostek organizacyjnych nadleśnictw, leśnictw i podziału ich na kategorie, z ustaleniem różnych form finansowania, skal wynagrodzenia za pracę itd.

Realizacja osiągnięć nauki i przodujących doświadczeń gospodarki leśnej w szerokiej praktyce, jest utrudniona przez to, że istniejąca organi-

zacyjno-prawna pozycja organów gospodarstwa leśnego nie daje możliwości mobilizowania wszystkich niezbędnych ku temu sił i środków.

6. Narada uważa za celowe zrewidowanie sprawy lasów znajdujących się pod zarządem kołchozów. Powierzchnia leśna przekraczająca potrzeby niektórych kołchozów stwarza warunki do nieprawidłowego wykorzystania lasu i nie sprzyja jego zachowaniu, a tym bardziej wzmagananiu jego produktywności.

7. Narada zaznacza, że w sprawie zaspokojenia zapotrzebowania na drewno duże znaczenie ma stworzenie w stepowych i leśno-stepowych rejonach ZSRR pasów polochronnych i wzmoczenie produktywności istniejących drzewostanów ochronnych. W związku z tym uważa się za konieczne jak najbardziej rozwinąć prace nad tworzeniem lasów polochronnych i zalesieniem nieużytków w południowych rejonach republik związkowych.

8. Narada uważa, że przeprowadzane obecnie zabiegi terenowe i badania naukowe w dziedzinie wzmoczenia produktywności lasów są tylko początkiem przyszłych prac obliczonych na zwiększenie intensyfikacji radzieckiej gospodarki rolnej.

Wymaga to dalszych wysiłków ze strony pracowników naukowych, głębokiego i wszechstronnego opracowania zadań dotyczących wzmoczenia produktywności gleb leśnych i lasów na podstawie kompleksowych badań, które dały już pozytywne rezultaty.

W celu ulepszenia działań gospodarczych stosownie do zadań gruntownego ulepszenia gospodarstwa leśnego i podniesienia jego produktywności, konieczne jest szersze rozwinięcie teoretycznych badań nad podstawowymi zagadnieniami z zakresu biologii gatunków drzewiastych i nauki o lesie, wykorzystując przy tym metody, doświadczenia i najnowsze osiągnięcia przodujących dziedzin nowoczesnej nauki.

9. Narada uważa, że instytucje naukowe powinny prowadzić w dalszym ciągu prace w dziedzinie wzmoczenia produktywności lasów nad podanymi niżej zasadniczymi zagadnieniami.

I. Opracowanie zasad i metod gospodarczej i przyrodniczej rejoni-zacji lasów.

II. Badania wzajemnych stosunków między roślinnością leśną a glebą, w celu bardziej skutecznego wykorzystania potencjalnej żyzności gleby.

III. Badania wodnego reżimu gleb i hydrologicznych własności drzewo-stanów w celu regulowania mineralnego i wodnego reżimu roślin, jako czynnika wzmagającego produktywność lasów.

IV. Badanie wpływu sposobów obróbki gleby na jej biologiczną aktywność w celu bardziej prawidłowego doboru części roboczych maszyn do obróbki gleby w lesie.

V. Opracowanie sposobów odnowienia lasu na zrębach, przy uwzględnieniu typu lasu i rodzaju rębni, a także zmieniającej się z każdym rokiem organizacji i mechanizacji prac przy eksploatacji lasu.

VI. Opracowanie agrotechnicznych założeń nowych maszyn i narzędzi dla gospodarstwa leśnego.

VII. Unowocześnienie stosowania środków walki chemicznej z niepożądaną roślinnością drzewiastą i krzewiastą.

VIII. Zbadanie przyrody bagien leśnych i wzajemnych stosunków między lasem a bagnem, w celu stworzenia naukowych podstaw dla prac melioracyjnych.

IX. Wyróżnienie i dokonanie doboru najbardziej produktywnych i technicznie cennych form gatunków drzewiastych i krzewiastych dla różnych warunków glebowo-klimatycznych strefy intensywnego gospodarstwa leśnego.

X. Naukowa podbudowa agrotechniki zakładania wielkich przemysłowych plantacji produkujących wytypowane odmiany gatunków szybko-rosnących.

XI. Dalsze ulepszanie różnych metod organizacji gospodarstwa leśnego w lasach różnych grup, nastawionych na maksymalne wykorzystanie potencjalnej żyzności gleb leśnych.

XII. Opracowanie zasad organizacji gospodarstw w rejonach o małej lesistości zapewniających pełne wykorzystanie i reprodukcję wszystkich produktów i pożytków z lasu.

XIII. Zbadanie skuteczności różnych zabiegów i oddziaływań mających na celu wzmożenie produktywności lasów .

XIV. Opracowanie organizacyjnych form prowadzenia gospodarstwa leśnego w lasach kołchozowych.

XV. Opracowanie metody badania następstwa gatunków i jego roli w gospodarstwie leśnym.

XVI. Zbadanie i naukowe uzasadnienie dróg dalszego racjonalnego wykorzystania etatu rębego, a także odpadów zrębowych.

XVII. W związku z dużym programem pracy naukowej, która ma na celu wzmożenie produktywności lasów i w związku z koniecznością wykonania tego programu w szerokim przekroju geograficznym, Narada uważa za konieczne zwiększenie sieci doświadczalnych stacji i nadleśnictw, stałych placówek badawczych i filii Instytutu Lasu AN ZSRR w północno-wschodnich rejonach europejskiej części ZSRR, na Uralu i Syberii.

XVIII. Narada z zadowoleniem stwierdza, że koordynacja prac naukowo-badawczych nad wzmożeniem produktywności lasów przeprowadzona przez Instytut Lasu dała wielce pozytywne rezultaty i uważa za konieczne wypowiedzieć się za dalszym koordynowaniem tych prac przez Instytut Lasu AN ZSRR.

XIX. Narada uważa, że ustalenie bezpośredniego kontaktu z zagranicznymi uczonymi z krajów obozu socjalistycznego i współpraca, która wyraźnie i jasno zaznaczyła się na naradzie, przyniosła i przynosić będzie w przyszłości pożytek gospodarce leśnej i nauce.

Wygłoszone na naradzie referaty i informacje gości zagranicznych stały się nie tylko cennym wkładem przyczyniającym się do pogłębienia i rozwiązania rozważanych na naradzie zagadnień, ale i przykładem umacniającej się twórczej współpracy.

XX. Narada, na propozycję przedstawicieli krajów obozu socjalistycznego, wypowiada się za koniecznością stworzenia międzynarodowej komisji koordynacji prac naukowo-badawczych prowadzonych nad wzmożeniem produktywności lasów. Komisja ta powinna wytyczać kierunki badań w zakrasiu różnorodnych zagadnień wzmożenia produktywności lasów,

określać tematykę badań we wspólnie opracowywanych problemach, typować kierowników oddzielnych zagadnień, przeprowadzać okresowe narady i popularyzować osiągnięcia w dziedzinie wzmożenia produktywności lasów.

Narada akceptuje protokół z posiedzenia przedstawicieli krajów socjalistycznych w sprawie dalszej współpracy w dziedzinie wzmożenia produktywności lasów.

XXI. Narada zaleca skierować niniejszą uchwałę do Prezydium Akademii Nauk ZSRR i Ministerstwa Rolnictwa ZSRR.

Tłumaczył K. Rudzki